

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Ivre Ac Potestate Romanorum Pontificum,
Imperatorum, Regum ac Episcoporum**

Alvarez Guerrero, Alfonso

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 A 2069

An Papa possit constituere Episcopos in terris infidelium. cap. xxxi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63477)

cere contra electum, quod est sibi suspectus in regimine
 non enim tenetur admittere praelatum, de quo non possit
 confidere; ne forte reuelet aduersario secreta regni, Pa-
 nor. in c. & si vnanimiter, de postula. praelat. Inno. in c. lo-
 per his, de accusatio. Panor. in c. quod sicut, de elect. lo-
 no. in c. pastoralis, de priuilegijs. & vide supra in c. xxi
 ad finem. Et olim Episcopi erant pauperes, vt in c. de his
 q. j. & ibi videbis de hoc glo. magistralem.

AN PAPA POSSIT CONSTITVE
*re Episcopos in terris infidelium, vbi per idololatriam
 blasphematur Deus, vt in presentia sit ad pra-
 sentationem Catholici Regis nostri.*

Cap. XXXI.

SVM MARIVM.

- 1 Papa an possit Episcopatum in terris infidelium constitueri.
- 2 Hispania Rex Monarcha est in regno suo, & ex concessione
 gratia summi sacri Romani Pontificis infideles nomi-
 nare potest, ne contra legem naturae vivant, sed iuxta
 Hispanicam legem.
- 3 Infideles aliam legem licitam non habent, praeter legem natu-
 raem.
- 4 Vbiq; & in toto mundo Christi nomen laudatum fuit.
- 5 Infideles noui orbis Hispaniarum Regi obedire tenentur.
- 6 In temporalibus Imperator est Christi vicarius.
- 7 Ante Christi aduentum iura Imperialia, & Pontificalia erant
 indistincta.
- 8 Christi regnum erat spirituale.
- 9 Qui Christianus non est, temporalem iurisdictionem exercere
 non potest.
- 10 Cyrus ex Dei ordinatione in regnum eleuatus est, ad destru-
 tionem Chaldaeorum, & Iudeorum liberationem.
- 11 Filij paruuli Saracenorum an ipsis à Rege auferri possunt,
 sanctum recipiant baptisma.
- 12 Principes Deum imitare debent.
- 13 Post Christi aduentum apud infideles non est honor, neque di-
 gnitas, neque potestas.

et Om.

- 14 *Omnipotestas à Deo ordinata est.*
 15 *In Anglia, Gallia, Hispania, & alijs prouincijs Reges constituuntur per successionem.*
 16 *Talmuth Iudaorum liber inssu Gregorij IX. Innoc. III. nec non Iulij III. summorum Romanorum Pontificum combustum fuit.*
 17 *Papa ex causa maxima Imperium, & regna de gente in gentem transferre potest.*

Nō t̄ Papa possit constituere Episcopatum in terris infidelium, dico quod sic, vt per Bald. & Ange. notatur in l. id, quod. ff. delega. j. Ideo sumpta occasione ex doctrina Bal. & Angeli dicemus aliqua pro complemento tractatus de potestate Papæ, & Imperatoris in Saracenos, & alios infideles noui orbis. In primis dico, quod contra terram, in qua per idololatriam blasphematur Deus, iustum bellum inuenitur motum in sacra scriptura, vt per Nicolaum de Lyra Numeri c. xxxj. Nam cum populus Israel fornicatus esset cum mulieribus Madianitis cōsilio Balzam, dominus dixit ad Moysem; Hostes vos sentiant Madianitæ, & percutite eos, vt habetur Nume. xxv. Vnde non obstante, quod prohibitum erat prælum contra Madianitas, vt in c. ij Deut. & mares, & sceminas interfecerūt; quia iratus Moyles principibus exercitus ait; Cur sceminas reueruatis? Nonne istæ sunt, quæ deceperunt filios Israel, & prauaricari vos fecerunt in domino? vt Numeri cap. xxxj. Item scriptum est, cap. xij. Deuteron. Subuertite omnia loca, in quibus coluerunt gentes deos suos, dissipate aras eorum, & confringite statuas, & disperdite idola, & nomina eorum de locis illis. Et in c. ix dicitur, Audi Israel, ne dicas, propter iustitiam meam introduxit me Deus, vt terram hanc possiderem: quia non propter iustitias tuas, sed quia illæ egerunt impie, deletæ sunt. Itaque contra illos infideles idololatrias noui orbis, vbi per idololatriam blasphematur Deus, agentes contra legē Christi, & contra legem naturæ iustum bellum potest iudici à Rege nostro: t̄ quia Monarcha est in regno suo praci-

P a pue,

puè, quòd Rex Hispaniæ iure proprio, & ex concessione, & ex gratia summi sacri Romani Pontificis potest cogere illos infideles noui orbis, vt non viuant contra legem naturæ, sed viuant secundum Hispanicam legem. Legitur etiam in cap. xviii. Deut. Quando ingressus fueris terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, caue, ne imitare velis abominationes illarum gentium, ne inueniatur in te, qui lustrat filium suum, aut filiam, ducēs per ignem. Itaque istæ gentes propter idololatriam fuerunt deleræ. Quòd ante aduentum circa Deum colendum, & idola spernenda hæc præcepta seruanda sunt, quanto magis ante aduentum Christi, seruanda sunt, vt in c. si audieris, xxv. quæst. v. Istæ infideles, vt omnibus notum est, immolabāt victimas humanas, & contra legem naturæ delinquebāt. vnde in peccato contra naturam Papa, & Rex noster possunt esse iudices. Sed inter eos habet locum præuentio, vt in c. pastoris, c. duo, de offic. ordin. quia idololatria, & peccata contra naturam concernunt Dei reuerentiam, qui est creator vniuersalis creaturæ. & de hoc vide Barto. in l. senatus ff. de accusa. & vide in c. gaudemus, de diuor. & vide Innocent. in c. quod super, de voto. & vide ea, quæ notantur per Abbatem in c. in Archiepiscopatu, de raptu. dicentem, quòd Papa punit infideles contra legem naturæ delinquentes. Et aduerte, quia Innocent. in d. c. quòd super, dicit, quòd si infideles sunt infesti Christianis, vel delinquant contra legem naturæ, quòd poterit eis indicare bellum, & eos priuare, & debellare dominia sua. tenet etiam ibi dominus Abbas post Innocent. & ibi dicit Hostiensis, quòd si infideles non cognoscunt dominium ecclesiæ, citè possunt bonis spoliari per id, quod habetur in Ecclesiastice x. Transfertur à gente in gentem regnum, & c. + si infideles non habent aliam legem licitam præter legem naturæ; si delinquant in illam, puniuntur, vt dixi. ita Innocent. in d. c. quòd super, de voto. sed Panor. dicit ibi, aduerte, quia Innocent. omnem iurisdictionem infidelium videtur attribuire Papæ: quod non procedit indistincte; nam omnes infideles sunt sub Imperatore, vt C. de Iudæis, & C. de paganis, per totum, & c. postulasti, de Iudæis. & Imperator

rator saltem quoad exercitium habet iurisdictionem in
vniuerso orbe, & est dominus mundi. hæc ille. Sed tu vi-
de ea, quæ scripsi in c. de Imperatore, & in c. de voto, infra
in isto Speculo. Sed hos infideles non possessionibus, & fa-
cultatibus spoliandos esse credo, nec in seruitutem redi-
gendos, sed Regi catholico nostro subijciendos, vt ex in-
frascriptis dicendis apparebit, ne fidem, aut eius propaga-
tionem impediant prædicationibus obsistendo, & Deum
per idololatriam blasphemando: quia isti barbari impli-
cati sunt grauissimis peccatis, vt dixi. Et hodie etiam est
vnicus Monarcha Rex noster, quia Imperator est, & do-
minus totius orbis, ratione protectionis, & iurisdictionis,
vt vniuerso orbi notum est, & vt dixi supra. De hoc vide
infra in tit. de Imperatore, & supra c. xvj. Hostes fidei, &
Principis sunt dicti infideles, & ipso iure sunt diffidati à
lege, vt per Alexan. in l. hostes; & per Bald. & Paul. in au-
then. nauigia. C. de fur. † cum non sit locus in mundo, in
quo nomen Christi non fuerit laudatum, & cultum; & de
Apostolis dicitur, quod in omnem terram exiuit sonus
eorum, vt in c. fundamenta, de elect. in vj. c. ita dominus,
xix. distinct. & ipse Saluator dixit discipulis suis: Eritis
mihi testes in omni Iudæa, & Samaria, & vsq; ad vltimum
terræ. & pro hoc xxj. distinct. c. in nouo: vbi litera dicit:
Discipuli iubente Domino in toto orbe terrarum dispersi
Euangelium prædicauerunt. De Christo enim verifika-
tur, quod omnes Reges terræ adorabunt eum, & omnes
gentes seruient ei, c. displicet, xxij. q. viij. Vnde de eccle-
sia catholica intelligitur illud, quod Abraham dicit Sarra
uxori suæ conquerenti de illa infideli ancilla: Ecce, in-
quit, ancilla tua in manu tua, vt ere ea: per Sarram enim
ista sancta catholica ecclesia significatur; per ancillam, il-
la maledicta secta infidelium. Vtatur ergo ista sancta ec-
clesia, quæ per Sarram significatur, ista maledicta ancilla,
vt fuit vsa illa beata Sarra, illam affligendo. Vtatur etiam
ea, vt præcepit Dominus, eam eijciendo, & expellendo, &
filios eius ab hæreditate, & possessione, ne partem habes-
ant cum filiis liberæ. Nam cum illi sint filij ancillæ, &
sic serui, non sunt capaces iurisdictionis domini, vel

honoris, vt per D. Augustinum contra Petilianum, vbi dicit: Ad omnes iniquos, & impios illa vox Domini valeat: Auferetur à vobis regnum Dei spirituale, & temporale, & dabitur genti facienti iustitiam, i. populo Christiano. Ad frustra scriptum est: Labores iniustorum pij edet? quæ verba sunt canonizata in cap. si de rebus, xxij. q. vij. vbi dicit Cardinalis doctissimus ille de Turre cremata, exponendo textum, Auferetur regnum non solum spirituale, & æternum, sed temporale, & dabitur genti facienti iustitiam populo Christiano, vt dixi: quia infideles vtuntur dominio, & iurisdictione ad persequionem, & offensam Dei, & voluit Christus, vt omnis homo esset Christianus, vt constat per totā Euangelicā doctrinā: & voluit etiam, vt omnis homo esset subditus Regi Christiano, vt infra dicetur. Sed si infideles noui orbis non persequuntur Christianos, & Regi nostro vbique, vt vasalli, seruire, & obedire parati sunt, non possumus expugnare eos, vt dixi supra. Quod est notandum per text. notabilem, in c. dispar. xxij. q. viij. vbi dicitur: Saracenos debemus persequi, non Iudeos: quia Iudei vbique seruire parati sunt, vt dicemus infra. Itaque per istum text. ¶ infideles noui orbis tenentur obedire Regi Hispaniarum; alias licet debellantur. Sed si volunt soluere tributum pacificè, dic vt infra dicemus. ¶ Et Imperator est vicarius Christi in temporalibus, vt per Bald. in l. j. C. de iure aureo. annul. & auctoritate habet à Romano Pontifice, vt dixi. & sicut Deus iudicat gentes agentes contra legem naturæ, Genes. xvij. ita ad Regem nostrum spectat punire, & debellare paganos, & alios Barbaros agentes contra legem naturæ, & contra legem Christi. Itaque hodie non est dominium, nec iurisdictione, nec potestas penes infideles. Nam per aduentum Christi translata sunt in Christianos, vt per D. Augustinum d. c. si de rebus, & ibi Cardinalis de Turre cremata, vt dixi, & ita tenet Cardinalis Hostiensis doctissimus canonistarum in c. cum super, de voto. & Oldra. sequitur eum in consil. lxxj. Est postquam Christus venit in mundum, precepit, vt Pontifex cœlestis dispensaret, & Rex tantum terrenis præluderet. Itaq. potestates sunt diuise per aduentum Christi.

Christi, vt in c. cum aduentum, xvj. dist. & ibi dicit Car-
 di. sancti Sixti, † Ante aduentum Christi iura Imperialia, 7
 & Pontificalia erant indistincta, idem erat Imperator, &
 Pontifex, vt in c. cleros, xxj. distin. sed à Christo distincta
 sunt iura, & officia Imperatoris, & Pontificis; & alia at-
 tributa sunt Imperatori, scilicet temporalia; sed spiritua-
 lia sunt concessa Pontifici. Tempore etiam legis naturæ
 simul ambo concurrebant regnum scilicet, & sacerdotiū,
 vt omnes primogeniti Regum sacerdotes essent, & Reges,
 & iurisdictionem in temporalibus, & spiritualibus exerce-
 bant. Nec debebant distingui illo tempore: quia nondū
 erant sacerdotes vocati ad spiritualis vitæ exercitium, sic-
 ut tempore gratiæ. Et Leuitæ in templo Dei mystici sacra-
 menti mysteria explebant in veteri testamento, c. cle-
 ros, xxj. dist. & de hoc videbis suprà in illo Spec. c. xvj. Et
 de hoc manifestè figurabat ab æterno Deus hæc officia di-
 uidendo in duo magna luminaria; vnum, quod præesset
 diei. i. spiritualibus, alterum verò nocti. i. temporalibus.
 Et Reges Christiani sunt dati à Deo, ad vindictam male-
 factorum, & ad laudem bonorum, vt per D. Ambrosi. in c.
 magnū, xj. q. j. vbi legitur, Magnum quidem est, & speciale
 documentū, quo Christiani viri sublimioribus potestati-
 bus docentur esse subiecti. Sequitur tex. Item Aposto. Om-
 nis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Item Pe-
 trus Apostol. scribit ad Tit. Admone illos principibus, &
 potestatibus subditos esse. Itaque hodie non est honor, nec
 potestas, nec dominiū penes infideles (vt dixi) & si Iesus
 Christus Rex Regum, cui data est omnis potestas in cælo,
 & in terra, misit ad capiendā possessionem mundi Aposto-
 los, & nō milites armatæ militiæ, dico, quod misit ad capi-
 endam possessionē regni spiritualis, non temporalis. Et li-
 cet secundum veritatem diuinitatis omnia sint subiecta
 Christo, tamen quantū ad humanitatem in primo aduētu
 suo non venit ad dominandū temporaliter. Ideo declara-
 uit Pilato regni sui conditionem dicendo, Ego in hoc na-
 tus sum temporaliter, & ad hoc veni in mundū per carnis
 assumptionem, vt testimonium perhibeam veritati docen-
 do, radicando veritatem de diuinis in cordibus fidelium,

& per consequens in talibus spiritualiter ego regno. † Et
 quia regnum Christi erat spirituale, in nullo impediatur
 Imperatoris Romani dominium, de quo querebat Pila-
 tus. Et Christus soluit tributum; & dixit etiam, Reddite
 quæ sunt Cæsaris, Cæsari; & approbato Imperio trans-
 lit in Christianos. Et quia Imperator debet esse de ouili
 ecclesiæ, & de ouibus Christi, data est Papæ facultas exa-
 minandi, & cognoscendi, si talis esset, vt in cap. venerabilis
 9 lem. de electio. & in Clemen. vno, de iureiuran. † quia qui
 non est Christianus, non potest exercere iurisdictionem
 temporalem, vt per Barto. in rubr. ff. de iust. & iure. & ad
 de ad ea, quæ superius diximus. Ecce quod Imperator no-
 ster, vt Imperator, & vt Monarcha, & Rex Hispaniarum,
 & autoritate Apostolica sibi concessa, potest per prædi-
 ctam occupare dominium nouæ orbis, vbi habitatores ido-
 lolatrant, & viuunt contra legem Christi, & contra legem
 naturæ: quia (vt dixi) apud idololatrias non est domini-
 um, nec potestas, nec honor, quia per aduentum Christi
 translata sunt in Christianos. Auferetur à vobis regnum
 & dabitur genti facienti iustitiam; transfertur enim re-
 gnum de gente in gentem propter iniustitias, & labores
 impiorum pij edent. Et etiam legitur, Inimicos meos
 los, qui voluerunt me regnare super se, præcipue quod
 miraculosè ducente diuino spiritu Reges Hispaniarum ob-
 tinuerunt dominium illorum infidelium. Et pie creden-
 dum est, quod regna illa transtulit Deus in Reges nostrorum
 postquam completæ fuerunt iniquitates eorum; vt per
 Dominum fuit dictum Abraham: Nee dum .n. completæ sunt
 iniquitates Amorrhæorum, Genes. xv. Deus enim expo-
 nit in talibus mensuram sui iudicii: vel occulto Dei iu-
 dicio voluit Dominus, vt cum effectu prædicaretur Eu-
 angelium illis gentibus regnante Rege Hispaniarum: qui
 Reges (vt dixi) procedunt ex Dei ordinatione, qui secun-
 dum voluntatem suam transfert regna, & constituit, vt in
 c. ij. Dani. & hoc contingit frequenter propter peccata ho-
 minum. Et aliquando malos homines in regnum eleuat
 10 ad punitionem aliorum peccatorum; † sicut patet de Cy-
 ro, qui ex ordinatione Dei eleuatus est in regnum, ad de-
 structionem

structionem Chaldaeorum, & liberationem Iudaeorum, secundum quod dicitur Isa. xlv. Hæc dicit Dominus christo meo Cyro, cuius apprehendi dexteram, vt subijciam ante faciem eius gentes. Sed animaduertendum est, quod illud, quod dixit Apostolus ad Romanos: Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: & illud, quod dixit Petrus: Estote subditi dominis vestris; fidelibus scribunt, non paganis: vt per D. Ambros. in d. c. magnum, xj. q. j. Sed Rex noster tenetur mittere ad hos idololatrias prædicatores bonos, qui opere, & sermone conuertant eos ad Deum, obseruando mandatum Domini dicentis Matth. vlt. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos, &c. docentes eos seruare omnia quæcunque mandauimus vobis. † Et an Rex possit auferre Saracenis filios pariuulos, eos facere baptizare, vide Cardin. in Clemen. vna, de Iudæ. & Saracen. ad finem. Et quia Rex in regno suo dicitur lex animata, & Reges dicuntur, quasi in virtutibus alios regentes, debent Reges Hispaniarum nominare optimos vicarios, iudices, præsidēs, & ministros: vt in vtroque tempore bellorum, & pacis vnicuique ius suum tribuant in illo nouo orbe diuina virtute, & Apostolica sibi concessa. † Et recordentur Principes, quia debent imitari Deum, vt in authen. vt omnes obed. iudic. prouin. 6. ar. 12. r. 1. coll. v. & vt inam Reges possent dicere cum Dauid: Oculi mei ad fideles terras, vt sedeant mecum. Et est impossibile, quod illi recipiant prædicatores, nisi ab administrante iurisdictionem temporalem mittantur, & conferantur. Itaque Rex noster iuste debellauit, & potest continue iuste debellare illos idololatrias noui orbis, & omnes illi debent esse vasalli angarij, sed non perangarij: sed ex delicto possunt fieri perangarij, scilicet si fuerint rebelles. Et est aduertendum, quod generatio ista non fuit vlllo tempore molesta religioni Christianæ, & non asperis, sed blandis verbis sunt ad fidem prouocandi, c. qui sincera, xlv. dist. & c. debet homo, xxij. q. iij. Sed licet generatio ista non fuerit molesta religioni Christianæ, subditi tamē, & vasalli debent esse Regi nostro, vt dixi: † quia post aduentum Christi apud infideles non est honor, neq; dominium, 13

minium, neque potestas, vt dixi. Ideo infidelium terram, quam tenent isti infideles, licitum est inuadere: quia domini est terra, &c. ipse enim Deus creator est omnium vniuersorum, & hæc omnia subiecit dominio rationalis creaturæ, propter quam hæc omnia fecit, Gen. c. j. Hæc igitur a principio fuerunt communia, quousq; introductum fuit, quod terræ diuiderentur, & limitarentur, vt unusquisque, quod suum erat, sciret: quod de iure gentium introductum est, vt in c. ius gentium, j. dist. nec fuit hoc malum, immo bonum: quia communio parit discordiam. ff. de lega. ij. l. cum pater. §. dulcissimis. Habuerunt etiam primi parentes dominia particularia per diuisiones inter eos factas, sicut apparet in Abraham, & Loth, quorum vnus accepit ad dexteram, alius ad sinistram, Genes. xij. Super homines verò tanquam super seruos nullus habuit dominium ante ius gentium: natura enim omnes homines liberi sunt, Instit. de Libertinis, §. j. Sed gladius datus est vindictam quomodo cepit? nescio, nisi quia forte Deus dedit aliquē, vel aliquos, qui facerent iustitiam super delinquentes. & vide infra in tit. de Rege, & regia dignitate vbi multa de origine Regum. Sed & iure naturæ paterfamilias super familiam suam omnem iurisdictionē habuit a principio. Hosti. in c. quod super, de voto. quamuis hoc die non habeat, nisi in leuibus, & paucis. ff. de furtis. l. serui, & filij, j. respon. & de fur. l. respiciendum, §. furta domestica, & l. congruentius. C. de patria potestate. Hæc autem certum est, quod ipse Deus a principio per se iurisdictionē exercuit, & iustitiam fecit in coelo expellendo angelos, de paradiso expellendo etiam hominem, & in mundo mittendo diluuium, vt Ezech. c. xxvij. & Esa. c. xiiij. Genes. ij. & vij. & multa alia sunt exempla, quæ in diuersis locis sacre scripturæ colligi possunt. † Sed omnis potestas a Deo est ordinata, vt in c. xij. ad Roma. vnde & qui potestati resistit, ordinationi Dei resistit, c. qui resistit, xj. q. iij. Sed per electionē constituuntur principes super homines, vt patet in Saule, & multis alijs, c. licet, viij. q. j. & c. ergo, & c. audacter, & in multis alijs capitulis, & in c. legim⁹, xxiij. dist. † Sed in Anglia, & Gallia, & Hispania, & alijs prouincijs

ciji Reges constituuntur per successionem, & non per electionem. Et naturale est vnum solum Deum colere, & non creaturas: inde est quod Papa iudicat, & punit Iudaeos, si contra legem faciant in moribus. Et eodem modo punit eos, si contra legem suam haerese inueniant, & obseruent: & hac ratione moti Papa Grego. IX. & Innocen. 16
 IIII. & Papa sanctissimus Iulius III. mandauerunt comburi librum, quem Iudaei vocant Talmuth, in quo multae haerese continentur. Et licet infideles ad fidem praecise non cogantur, quia omnes sunt libero arbitrio relinquenti, & sola gratia Dei in hac vocatione valet, c. de Iudaeis, xlv. distincti. c. ad fidem, xxij. quest. v. & dixi supra: potest tamen Papa mandare infidelibus, quod in terris iurisdictionis suae Evangelij praedicatores admittat: nam cum omnis rationalis creatura facta sit ad Deum laudandum, iuxta illud Psal. Laudate Dominum omnes gentes: & iterum, Omnis spiritus laudet Dominum; certum est, quod si praedicatores prohibeant pagani praedicare, peccant; & ideo a Papa puniendi sunt. Et si diceret aliquis, nihil ad nos de his, qui foris sunt, ut ait Apost. & c. multi, ij. q. j. solut. Verum est, quod excommunicando, vel praecise ad fidem compellendo cum sola gratia Dei vocandi sint, ut in d. c. de Iudaeis, xlv. distincti. alias si nos, vel praedicatores perturbent, seu inquietent, seu bona nostra occupent, vel si nolent obedire Regi nostro, ut superius dixi, per text. singu. in c. dispar, xxij. q. viij. multum ad nos, ut per docto. in c. gaudemus, de diuortijs, vbi dicit Panoim. Infideles delinquentes contra ius diuinum puniri possunt: Itaque lex diuina omnes infideles comprehendit. Ideo mihi videtur, quod in aduentum Christi omnis honor, & omnis principatus, & omne dominium, & iurisdictione de iure, & ex causa iusta per illum, qui habet supremam manum, nec errare potest, omni infideli subtrahenda fuerit, & ad fideles translata, ut dixi superius, & probatur in d. c. si de rebus, xxij. quest. vij. & probatur Ecclesiast. x. Regnum de gente in gentem transfertur propter iniustitias, & iniurias, & contumelias, & diuersos dolos. Quod hoc factum sit, comprobatur in c. translato, de consuetu. & in persona Christi filij

flij Dei viui: quia non solum sacerdos fuit, sed & Rex, Lucæ c. j. Ecce concipies in utero, &c. Regni eius non erit finis. Vnde & ipse dixit, Matth. xxj. Auferetur à vobis regnum, & dabitur genti faciēti iustitiam. i. populo Christiano, vt superius dixi. Vnde constanter asserimus, quod de iure infideles debent subijci fidelibus, non ē contrariū patet in eo, quod legitur, & notatur in c. j. de Iudæis, in fine. & c. & si Iudæos. s. inhihemus. Concedimus tamen, quod infideles, qui dominium ecclesiæ recognoscūt, sint ab ecclesiā tolerandi: quia nec ad fidem præcisē cogendi sunt, vt dixi supra. Tales etiam possunt habere possessiones ex tolerantia ecclesiæ. alios autem infideles, qui ne potestatem ecclesiæ Romanæ, nec dominiū recognoscunt, nec ei obediūt, indignos regno, principatu, iurisdictione, & omni dominio iudicamus. vt diximus de mente H. in d. c. quod super his, de voto. Itaque Papa habet iurisdictionem temporalem proprio iure, scilicet quantum necessarium est ad conseruationem rerum spiritualium in rectionem hominū in salutem æternam, ad correctionem peccatorum, & potest cogere istos idololatrias ad legem naturæ seruandam, quæ præcepta in Decalogo continentur, Matth. ultimo: Docete omnes gentes, &c. Et potest cogere eos, vt dixi, vt prædicatores admittant, & audiant nam colentes idola, violatores sunt legis naturæ, & agunt contra legem Christi. † Ideo Papa potest ex causa maiestatis transferre Imperium, & Regna de gente in gentem, in c. venerabilem, de election. & sic Papa transtulit imperium Græcorum in Germanos, & Alexander V. Pontifex Max. transtulit illam regionē noui orbis in catholicum Regem Ferdinandū Regem nostrum: & de hoc videbitur in c. xvj. istius Speculi. Et licet omnis potestas dicatur à Deo, quandoq; tamē potestas nō à Deo est, sed ex peruerso hominis appetitu, qui per ambitiones, vel quocumque illicito modo potestatem adipiscitur, Amos vj. Nunquid in fortitudine nostrā assumpsimus nobis cornua. Quandoque autem non est à Deo potestas, puta cū sint aliqui, secundum illud Psal. Astiterunt Reges terræ, & Principes conuenerunt in vnum aduersus Dominum, &c. & Osee

2. viij. Ipsi regnauerunt, & non ex me, principes extiterunt, & non cognoui. Bene hoc possemus dicere de omnibus infidelibus, & in specie de infidelibus noui orbis: quia sunt hostes fidei, & ideo sunt ipso iure diffidati à lege, vt per Alexan. in d. l. hostes. ff. de capti. & postlim. re. & Pau. & Bal. in authen. nauigia. C. de furt. vt dixi, licet non sint molesti religioni Christianæ: quia idolorum cultores sunt, & inimici Christi sunt. Sed concludendo materiam presentis capituli dico, quod si isti infideles noui orbis nolunt acceptare prædicatores, qui ordinatione Dei, & Romani Pontificis mittuntur, nec obedire Regi nostro, vt vasalli tenentur obedire Regi suo, possumus dicere, quod generatio ista praua est, & Religioni Christianæ molesta, & iuste pugnabitur contra illos, vt in c. dispar. xxij. quaest. viij. quia fugiunt prædicationem, & doctrinam Christi, & conuersationem Christianorum, & nolunt obedire Regi nostro, fugiendo colloquia vasallorum suorum, & Papa in illis terris potest constituere Episcopos, & prædicatores ad præsentationem Regis catholici nostri, vt in præsentia fit, per ea quæ latissime scripta sunt. Sed si isti acceptant prædicatores Christianos, & obediunt Regi Hispaniarum, vt dixi, non possumus expugnare dictos infideles: & ista est veritas: & ita intellige doctissimum Caietanum: nec hos infideles possessionibus, & facultatibus suis spoliandos esse credo, nec in seruitutem redigendos, sed Regi Catholico nostro, & ditioni eius subiiciendos, ne fidem, aut eius propagationem impendant prædicatoribus obstitendo, vt supra dixi. Et in d. c. si de rebus, dicit D. August. contra Petilianum: Quid ergo indignum, si ea, quæ tenebant hæretici secundum parem voluntatem domini, catholici tenent, & contra omnes iniquos, & impios illa vox Domini valet: Auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti iustitiam. i. populo Christiano: an frustra scriptum est, Labores impiorum pij edet. Quapropter magis mirari debetis, quod adhuc tenetis aliquid, quam quod aliquid amisistis; quia illius imperio, cuius facta sunt omnia, facta sunt nostra, & iuste nostra sunt, vos eis utebamini ad præuersionem, nos ad vnitatem.

Et

Et vide omnia, quæ dixi in isto Speculo, in tracta. de bello. Sed aduertite, quia aliqui sunt naturaliter serui, & expedit aliquibus alijs esse subiectos. Aegidius Roma. in i. par. libri ij. de regimine principi. c. xij. & xiiij. dicit: Oportet demus primo seruitutem aliquam naturalem esse, & quod naturaliter expedit aliquibus alijs esse subiectos: quod probat Philosophus primo Poli. Dicit etiam Aegidius Romanus in d. cap. xij. Sicut naturale est, bestias seruis hominibus, sic naturale est ignorantes subijci prudentibus; expedit enim eis sic esse subiectos, ut per eorum industriam dirigantur, & saluentur. Quare seruitus est, quo modo quid naturale, & naturaliter expedit societati humanæ, aliquos seruire, & aliquos principari. Sed proprius naturalis propter commune bonum oportuit dare aliquas politivas, secundum quas regerentur reges & ciuitates: sic visum fuit conditoribus legum, quod propter seruitutem naturalem, secundum quam ignorantes debent seruire sapientibus, esset dare seruitutem legatibus & quasi politivam, secundum quam debiles, & victi seruirent victoribus, & potentibus. Est enim iustum legum, ut recitat Philosophus primo Poli. superatos in bello seruire superantibus. Videtur autem huiusmodi iustitiam, quod secundum Philosophum est secundum quid politivum, triplicem congruitatem habere, quarum prima sumitur ex conditoribus legum; secunda ex defensione patriæ, tertia ex salute debellatorum.

Et sanctus Thom. in libro de regimine principum, bro. iij. c. xj. dicit: Interdum enim dum populus non agnoscit beneficium boni regiminis, expedit exercere tyrannidem, quæ aliquando sunt instrumentum diuine iustitiæ; quoniam aliter multi populi regi non possent, nisi in virga ferrea: nam apud quasdam barbaras nationes regale dominium est omnino odiosum, quia aliter regi non possunt: verba gemmea sunt, ideo notate ea, & addite superius dicta.